

СХВАЛЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів України
від 15 липня 2026 р. № 705-р

КОНЦЕПЦІЯ
розвитку психологічної служби
у системі освіти на період до 2030 року

Опис проблеми,
яка потребує розв'язання

Пандемія COVID-19 і збройна агресія Російської Федерації проти України призвели до негативного впливу на психоемоційний стан учасників освітнього процесу. Тривалі періоди соціальної ізоляції, використання дистанційної форми здобуття освіти, невизначеність і втрата звичних соціальних зв'язків у період пандемії COVID-19 стали додатковим чинником вразливості учасників освітнього процесу, що лише посилився в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України.

У поєднанні ці кризові умови сформували високий рівень психічного навантаження, що проявляється у: підвищенні рівня тривожності, емоційній нестабільності, труднощах адаптації, зниженні мотивації до навчання, поширенні травматичних переживань та інших психоемоційних труднощах. Така сукупна дія пандемії COVID-19 і збройної агресії Російської Федерації проти України перевищує можливості механізмів реагування психологічної служби у системі освіти (далі — психологічна служба), що потребує системного оновлення.

У контексті Концепції розвитку психологічної служби у системі освіти на період до 2030 року (далі — Концепція) зазначене зумовлює необхідність розбудови стійкої, превентивної та інтегрованої системи надання психосоціальної та психологічної допомоги в межах психологічного забезпечення освітнього процесу, яка здатна забезпечити раннє виявлення проблем і відновлення психічного благополуччя учасників освітнього процесу у кризових умовах.

Опитування батьків засвідчують системний характер проблеми: переважна більшість респондентів повідомляють про наявність у їх дітей потреби в отриманні психосоціальної та психологічної допомоги. Значна частина батьків фіксує емоційну нестабільність дітей і постійний стан тривожності.

Працівники психологічної служби під час роботи дедалі частіше стикаються із такими запитами: переживання втрати, горювання, підвищена тривожність, соціальна ізоляція, порушення сну та зниження мотивації до навчання, — що є типовими наслідками тривалого перебування здобувачів

освіти у стресовому стані. Такі прояви потребують системного, раннього та професійного реагування на них, зокрема в межах освітнього середовища.

Зазначені у Концепції виклики зумовлюють необхідність переходу від надання фрагментарної допомоги до цілісної, проактивної та доступної системи надання психосоціальної та психологічної допомоги, інтегрованої в освітнє середовище. Своєчасне виявлення ризиків, профілактика психоемоційних труднощів і надання психосоціальної та психологічної допомоги здобувачам освіти мають стати пріоритетними напрямками діяльності психологічної служби.

Несвоєчасне реагування на психоемоційні труднощі учасників освітнього процесу не лише негативно впливає на результати навчання здобувачів освіти, але і спричиняє виникнення довгострокових соціальних та економічних ризиків для держави, що підсилює стратегічну значущість розвитку психологічної служби як складової системи охорони психічного здоров'я.

За таких умов подальше функціонування психологічної служби в незмінному вигляді (форматі) не відповідає реальному рівню потреб учасників освітнього процесу в отриманні психосоціальної та психологічної допомоги та сучасним викликам у сфері психічного здоров'я. Фрагментарність підходів, нестача кадрових ресурсів, нерівномірне забезпечення територіальних громад працівниками психологічної служби, перевантаження практичних психологів і соціальних педагогів, а також недостатня інтеграція надання психосоціальної та психологічної допомоги в освітнє середовище — все це знижує ефективність механізмів реагування на кризові умови.

В умовах збройної агресії Російської Федерації проти України психологічна служба працює не як стала система, а фактично діє як механізм реагування на складні випадки, при цьому втрачаючи можливості для системної профілактики, раннього виявлення ризиків і надання психосоціальної та психологічної допомоги учасникам освітнього процесу. При цьому сучасні міжнародні підходи акцентують увагу на необхідності побудови багаторівневої системи підтримки психічного здоров'я, що поєднує універсальні превентивні програми, цільову підтримку груп ризику та спеціалізовану допомогу.

Ключовим завданням Концепції стає формування цілісної, стійкої та доступної системи психосоціальної та психологічної допомоги, інтегрованої в освітнє середовище та узгодженої із державною політикою у сфері охорони психічного здоров'я. Така система має забезпечувати раннє виявлення психоемоційних труднощів, взаємодію із закладами охорони здоров'я та надавачами соціальних послуг, а також безперервність надання психосоціальної та психологічної допомоги учасникам освітнього процесу в освітньому середовищі.

Реалізація структурних змін у психологічній службі дасть змогу не лише підвищити рівень якості надання психосоціальної та психологічної допомоги, рівень охоплення нею, але і сформувати довгострокові соціально-економічні вигоди для держави через збереження людського капіталу, підвищення результатів навчання та зменшення навантаження у майбутньому на систему охорони здоров'я і соціального захисту.

Саме тому психологічна служба має розглядатися як стратегічний пріоритет державної політики в умовах відновлення України та забезпечення сталого розвитку після припинення або скасування воєнного стану в Україні.

Окремою проблемою залишається невідповідність наявних норм навантаження на працівників психологічної служби реальному обсягу роботи. В умовах воєнного стану та різкого погіршення психоемоційного стану учасників освітнього процесу наявні нормативи не враховують кількість звернень і складність питань, що пов'язані із проблемами, що спричинили такі звернення: в окремих випадках один працівник психологічної служби опрацьовує понад 100 звернень на місяць із різноманітними психосоціальними та психологічними запитами.

Крім того, працівники психологічної служби працюють у неналежних умовах. Серед найбільш поширених перешкод для якісної роботи — відсутність окремого кабінету для забезпечення конфіденційності, належного обладнання, застарілі або нерелевантні методичні матеріали та діагностичні інструменти, а також низький рівень оплати праці. Сукупність цих факторів істотно знижує спроможність психологічної служби стабільно надавати якісну психосоціальну та психологічну допомогу у тривалих кризових умовах.

Аналітичні огляди системи підготовки психологів в Україні свідчать про переважно теоретичний характер освітніх програм у закладах вищої та фахової передвищої освіти поряд із обмеженим обсягом практичної підготовки у сфері психічного здоров'я та консультування.

Система післядипломної освіти та підвищення кваліфікації працівників психологічної служби залишається такою, що працює частково, фрагментарно. Окремі програми та спеціалізовані курси з надання психосоціальної та психологічної допомоги в умовах воєнного стану не забезпечують системного охоплення всіх працівників психологічної служби, що суттєво обмежує їх готовність до реагування на комплексні і тривалі психосоціальні виклики.

Отже, на фоні різкого зростання кількості звернень учасників освітнього процесу щодо надання психосоціальної та психологічної допомоги, високих показників емоційної нестабільності і рівня тривожності, часткової кадрової укомплектованості, перевантаження невласливими функціями та браку структурованої міжсекторної співпраці психологічна служба фактично втрачає здатність системно задовольняти

потребу в наданні психосоціальної та психологічної допомоги. У цьому контексті розвиток психологічної служби має стати ключовим інструментом забезпечення доступу для учасників освітнього процесу до надання якісної психосоціальної та психологічної допомоги.

Розвиток психологічної служби слід розглядати не лише як внутрішнє завдання системи освіти, а як стратегічну інвестицію у стійкість, людський капітал і психологічне відновлення українського суспільства, що безпосередньо пов'язано із національною безпекою та здатністю України до післявоєнної відбудови.

Ця Концепція розроблена на виконання Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі, схваленої Указом Президента України від 25 травня 2020 р. № 195, згідно з якою психічне здоров'я та благополуччя здобувачів освіти є таким самим ключовим елементом освітнього середовища, як і фізичне здоров'я.

Мета, принципи і строки реалізації Концепції

Метою Концепції є формування та розвиток ефективної, доступної та науково обґрунтованої системи надання психосоціальної та психологічної допомоги, спрямованої на створення умов для психологічного благополуччя учасників освітнього процесу в освітньому середовищі, збереження та зміцнення їх психічного здоров'я, підвищення психологічної стійкості та розвиток навичок саморегуляції.

Досягнення мети Концепції забезпечується шляхом удосконалення діяльності психологічної служби, нормативно-правового регулювання, підвищення професійної спроможності працівників психологічної служби, інтеграції психосоціальної та психологічної допомоги в освітнє середовище, а також налагодження міжсекторної співпраці в межах компетенції МОН із закладами охорони здоров'я, надавачами соціальних послуг та органами місцевого самоврядування.

Реалізація Концепції ґрунтується на таких принципах:

людиноцентризм — психологічне забезпечення освітнього процесу здійснюється із урахуванням індивідуальних потреб, вікових та особистісних особливостей учасників освітнього процесу;

доказовість — інструменти діагностики, профілактики, надання психосоціальної та психологічної допомоги учасникам освітнього процесу, що застосовуються у системі освіти, базуються на науково обґрунтованих підходах і практиках із доведеною ефективністю;

системність і комплексність — психологічне забезпечення освітнього процесу реалізується як багаторівнева система в межах закладів освіти і територіальних громад, що поєднує профілактику, раннє виявлення

проблем, надання психосоціальної та психологічної допомоги відповідно до потреб його учасників;

наступність і безперервність — забезпечення послідовності надання психосоціальної та психологічної допомоги здобувачам освіти та узгодженості дій під час їх перенаправлення для отримання психосоціальної та психологічної допомоги в межах міжсекторної співпраці;

проактивність і превентивність — пріоритет розвитку психологічної стійкості, емоційної саморегуляції учасників освітнього процесу та формування для них психологічно безпечного освітнього середовища над реагуванням виключно на кризові умови;

доступність і безбар'єрність — забезпечення рівного доступу до отримання послуг, що надаються психологічною службою, для всіх учасників освітнього процесу незалежно від адреси задекларованого/зареєстрованого місця проживання (перебування), форми здобуття освіти, соціального статусу чи особливих освітніх потреб;

міжсекторна співпраця в межах компетенції — координація дій закладів освіти із закладами охорони здоров'я, надавачами соціальних послуг та органами місцевого самоврядування з метою надання якісної психосоціальної та психологічної допомоги;

конфіденційність і дотримання етичних стандартів — гарантування захисту персональних даних, поваги до гідності особи та недопущення дискримінації в діяльності психологічної служби.

Строк реалізації Концепції визначається на період 2026—2030 років, протягом якого передбачається поетапне впровадження структурних змін у діяльність психологічної служби, удосконалення нормативного забезпечення, розвиток кадрового потенціалу та підвищення рівня якості психологічного забезпечення освітнього процесу.

Завдання та заходи, спрямовані на розв'язання проблем

Для розв'язання проблем, визначених у Концепції, передбачається виконання комплексу взаємопов'язаних завдань і здійснення заходів у межах повноважень МОН під час формування та реалізації державної політики у сфері освіти із залученням інших суб'єктів у межах міжсекторної співпраці.

Основними завданнями Концепції є:

запровадження у системі освіти моделі психологічної служби, що забезпечує надання диференційованої, безперервної і доступної психосоціальної та психологічної допомоги учасникам освітнього процесу із урахуванням їх потреб;

удосконалення нормативно-правового та організаційного забезпечення діяльності психологічної служби, запровадження доказових підходів у роботі її працівників, оновлення професійних стандартів і вимог до програм підвищення кваліфікації, а також формування системи професійної підтримки (супервізії);

підвищення кадрової спроможності психологічної служби, зокрема шляхом перегляду нормативів навантаження, удосконалення умов праці її працівників.

Нова модель психологічної служби передбачає формування та розвиток єдиної системи надання психосоціальної та психологічної допомоги учасникам освітнього процесу, яка має на меті виконання таких функцій:

забезпечує чіткий розподіл ролей і відповідальності між педагогічними, науково-педагогічними працівниками, керівниками закладів освіти та іншими залученими суб'єктами;

гарантує безперервність надання психосоціальної та психологічної допомоги — від раннього виявлення психоемоційних труднощів під час навчання у закладі освіти до перенаправлення здобувачів освіти до фахівців інклюзивно-ресурсних центрів та/або відповідних фахівців чи надавачів послуг у сфері психічного здоров'я поза системою освіти (далі — перенаправлення здобувача освіти), а також подальшу інтеграцію їх рекомендацій в освітній процес;

забезпечує диференціацію рівнів надання допомоги відповідно до потреб учасників освітнього процесу без концентрації всіх функцій психологічного супроводу на одному працівникові психологічної служби;

передбачає поєднання профілактичних заходів, групових програм, розвиток психологічної стійкості і надання індивідуальної психосоціальної та психологічної допомоги учасникам освітнього процесу із психоемоційними труднощами.

Для формування психологічно безпечного освітнього середовища МОН забезпечує нормативне, організаційне та методичне супроводження впровадження нової моделі психологічної служби, зокрема шляхом:

оновлення положення про психологічну службу;

розроблення методичних рекомендацій із профілактики, раннього виявлення психоемоційних труднощів, надання психосоціальної та психологічної допомоги учасникам освітнього процесу;

інтеграції компонентів надання психосоціальної та психологічної допомоги в освітні програми та систему підготовки і підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників.

Виконання зазначених завдань і здійснення заходів забезпечить перехід від фрагментарної та перевантаженої моделі надання психологічної

допомоги до цілісної, системної та професійної моделі психологічної служби, здатної ефективно реагувати на сучасні виклики у сфері психічного здоров'я.

Запропонована система надання психосоціальної та психологічної допомоги у системі освіти є адаптацією міжнародно визнаної рамки Міжвідомчого постійного комітету (IASC — Inter-Agency Standing Committee) з питань психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайних ситуацій. Її застосування зумовлене необхідністю реагування на кризові умови.

Модель психологічної служби розроблено із урахуванням повноважень МОН і спрямовано на створення психологічно безпечного освітнього середовища шляхом чіткого розмежування функцій учасників освітнього процесу.

Функціональний розподіл ролей учасників освітнього процесу

Педагогічні та науково-педагогічні працівники в межах освітнього процесу проводять первинне спостереження за змінами у психоемоційному стані здобувачів освіти, застосовують базові стратегії підтримки в освітньому середовищі, інформують практичного психолога та/або соціального педагога закладу освіти і керівника закладу освіти (або його заступника) у разі виявлення ознак психоемоційних труднощів.

Практичний психолог закладу освіти забезпечує надання психологічної допомоги здобувачам освіти і психологічний супровід в межах своєї компетенції, проводить психодіагностику (без проведення медичної діагностики), координує дії інших працівників закладу освіти, організовує індивідуальні та групові психологічні заходи, надає рекомендації щодо адаптації освітнього процесу із урахуванням ситуації та в разі потреби ініціює перенаправлення здобувача освіти.

Соціальні педагоги здійснюють соціально-педагогічний патронаж учасників освітнього процесу і взаємодіють із відповідними службами та надавачами соціальних послуг відповідно до законодавства.

Керівник закладу освіти забезпечує організаційно-управлінські умови для надання психосоціальної та психологічної допомоги, затверджує внутрішні документи, визначає процедури щодо профілактики насильства, запобігання йому та реагування на випадки булінгу (цькування), забезпечує функціонування психологічної служби та професійний розвиток її працівників.

Інші працівники закладу освіти залучаються до психологічного супроводу в межах визначених повноважень, беруть участь у виявленні ознак психоемоційних труднощів у здобувачів освіти і взаємодіють із

відповідними установами для врахування інформації під час побудови індивідуальної освітньої траєкторії.

Батьки чи інші законні представники долучаються до виконання програм із підтримки психічного здоров'я у територіальній громаді, формування і реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача освіти і дбають про його фізичне і психічне здоров'я.

Здобувачі освіти залучаються до формування правил взаємодії, участі у профілактичних заходах, спрямованих на розвиток культури поваги і співпраці в освітньому середовищі, і розвивають власні соціально-емоційні навички в рамках здобуття освіти відповідно до освітніх програм закладів освіти.

Такий розподіл ролей забезпечує системний і комплексний підхід до надання психосоціальної та психологічної допомоги учасникам освітнього процесу, зокрема в умовах нестачі кадрових ресурсів у системі освіти.

Рівні організації надання психосоціальної та психологічної допомоги в освітньому середовищі

Нова модель психологічної служби передбачає чотири взаємопов'язані рівні організації надання психосоціальної та психологічної допомоги.

Рівень 1 — створення психологічно безпечного освітнього середовища.

Реалізується на рівні закладу освіти та передбачає формування умов, за яких усі учасники освітнього процесу почуваються захищеними. Забезпечується керівником закладу освіти у взаємодії з іншими учасниками освітнього процесу шляхом упровадження правил поведінки, здійснення заходів із профілактики насильства, запобігання йому та реагування на випадки булінгу (цькування), розвитку доброзичливої комунікації, інтеграції соціально-емоційного навчання та виховних заходів в освітні програми закладів освіти.

Рівень 2 — базова психосоціальна та психологічна допомога та реагування.

Забезпечується педагогічними та науково-педагогічними працівниками шляхом щоденного спостереження за здобувачами освіти, раннього виявлення змін в емоційному стані, поведінці та ознак психоемоційних труднощів, застосування базових заходів із психосоціальної та психологічної допомоги в освітньому середовищі, інформування практичного психолога та/або соціального педагога в разі необхідності.

Рівень 3 — цілеспрямована психосоціальна та психологічна допомога.

Забезпечується практичним психологом, соціальним педагогом закладу освіти та включає психодіагностику в межах компетенції, індивідуальні та групові консультації, ведення випадку, надання

психосоціальної та психологічної допомоги, соціально-педагогічний патронаж, надання іншим педагогічним та науково-педагогічним працівникам рекомендацій щодо організації освітнього процесу, планування та реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача освіти.

Рівень 4 — спеціалізована психосоціальна та психологічна допомога.

Застосовується в разі, коли потреби здобувача освіти виходять за межі повноважень працівників психологічної служби. Практичний психолог або соціальний педагог за згодою батьків чи інших законних представників здобувача освіти організовує перенаправлення здобувача освіти, а також забезпечує врахування узагальнених рекомендацій фахівців інклюзивно-ресурсних центрів та/або фахівців чи надавачів послуг у сфері психічного здоров'я поза системою освіти (у разі отримання) під час планування та реалізації індивідуальної освітньої траєкторії.

Роль практичного психолога та інституційна взаємодія
для надання психосоціальної та психологічної допомоги

Практичний психолог закладу освіти в межах компетенції та за згодою батьків чи інших законних представників:

організовує перенаправлення здобувача освіти, забезпечує взаємодію в межах своєї компетенції із дотриманням вимог законодавства щодо захисту персональних даних і конфіденційності, а також надає психологічну допомогу сім'ї під час перенаправлення здобувача освіти;

отримує за згодою батьків чи інших законних представників здобувача освіти узагальнені рекомендації фахівців інклюзивно-ресурсних центрів та/або відповідних фахівців чи надавачів послуг у сфері психічного здоров'я поза системою освіти щодо організації освітнього процесу, планування та реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача освіти, а також забезпечує їх урахування в закладі освіти;

відстежує динаміку розвитку та подолання психоемоційних труднощів здобувача освіти в освітньому середовищі, результати надання йому психосоціальної та психологічної допомоги.

З метою забезпечення безперервності, наступності та диференційованості надання психосоціальної та психологічної допомоги на всіх рівнях психологічного забезпечення освітнього процесу до реалізації моделі психологічної служби залучаються наявні інституційні ресурси системи освіти та органи управління у сфері освіти. Такий підхід дає змогу розглядати окремих заклад освіти як елемент системи надання психосоціальної та психологічної допомоги в освітньому середовищі.

Роль інклюзивно-ресурсних центрів

Інклюзивно-ресурсні центри в межах повноважень, визначених законодавством, забезпечують надання послуг із комплексної оцінки розвитку дитини та корекційно-розвиткових послуг (допомоги) здобувачам освіти, насамперед дітям з особливими освітніми потребами, на рівні спеціалізованої психосоціальної та психологічної допомоги.

Інклюзивно-ресурсні центри надають рекомендації щодо організації освітнього процесу, беруть участь у роботі команд психолого-педагогічного супроводу закладів освіти у складних випадках, а також можуть надавати експертно-консультативну та професійну підтримку працівникам психологічної служби в межах повноважень, передбачених законодавством. Це сприяє підтриманню єдиних професійних підходів і сталості компетентнісної основи моделі психологічної служби.

Роль центрів професійного розвитку педагогічних працівників

Центри професійного розвитку педагогічних працівників та інші суб'єкти, залучені до психологічного забезпечення освітнього процесу, здійснюють методичну підтримку та організовують підвищення кваліфікації педагогічних працівників, зокрема працівників психологічної служби.

Роль засновника закладу освіти та органів управління у сфері освіти

На рівні територіальної громади та регіону засновник закладу освіти і відповідний орган управління у сфері освіти забезпечують координацію взаємодії між закладами освіти, центрами професійного розвитку педагогічних працівників, інклюзивно-ресурсними центрами та іншими суб'єктами, залученими до психологічного забезпечення освітнього процесу.

Зазначена координація передбачає, зокрема, організацію надання психосоціальної та психологічної допомоги в закладах освіти, в яких відсутні працівники психологічної служби, що сприятиме забезпеченню безбар'єрного доступу здобувачів освіти до такої допомоги незалежно від кадрової укомплектованості окремого закладу освіти.

Загальнодержавна координація та інституційна побудова моделі психологічної служби

На загальнодержавному рівні координацію функціонування психологічної служби здійснює державна установа “Український інститут розвитку освіти”, що перебуває у сфері управління МОН. Зазначена установа в межах компетенції забезпечує методичний супровід діяльності

психологічної служби, координацію впровадження цієї Концепції в системі освіти, а також проводить моніторинг за її реалізацією.

Формування моделі психологічної служби, у якій заклад освіти розглядається як елемент системи підтримки, що функціонує на засадах міжсекторної співпраці, передбачає розвиток організаційних і координаційних механізмів взаємодії між суб'єктами різних сфер суспільної діяльності із урахуванням принципу розмежування повноважень.

Міжсекторна співпраця та координаційні механізми

Розвиток психологічної служби передбачає, зокрема:

розроблення та затвердження в установленому порядку спільних актів МОН, МОЗ, Мінсоцполітики та МВС, якими визначаються узгоджені алгоритми міжсекторної співпраці та перенаправлення здобувачів освіти;

налагодження системної взаємодії працівників психологічної служби із закладами охорони здоров'я та надавачами соціальних послуг відповідно до законодавства.

Забезпечення якості надання психосоціальної та психологічної допомоги у системі освіти

Якість надання психосоціальної та психологічної допомоги у системі освіти забезпечується шляхом:

розроблення та удосконалення професійних стандартів працівників психологічної служби, що визначають перелік необхідних знань, умінь, трудових функцій працівників відповідно до моделі надання психосоціальної та психологічної допомоги;

запровадження професійної підтримки (супервізії) працівників психологічної служби шляхом формування та розвитку механізмів регулярної методичної та підтримувальної супервізії відповідно до Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 (Офіційний вісник України, 2011 р., № 101, ст. 3700), і міжнародних підходів з метою забезпечення якості надання послуг і профілактики професійного вигорання;

унормування навантаження та умов праці працівників психологічної служби, зокрема шляхом визначення видів їх діяльності, обґрунтованих норм навантаження, співвідношення кількості учасників освітнього процесу на одного працівника, розподілу робочого часу, а також вимог до матеріально-технічного забезпечення їх діяльності;

цифровізації діяльності психологічної служби через впровадження цифрових рішень для ведення звітності та ділової документації, доступу до методичних матеріалів і рекомендованих інструментів, що мають наукове обґрунтування;

розвитку системи науково обґрунтованих діагностичних і методичних інструментів шляхом розроблення, апробації та затвердження в установленому порядку переліку рекомендованих скринінгових і діагностичних методик, дозволених до використання в закладах освіти.

Функціонування централізованої системи методичного супроводу передбачає оновлення протоколів надання психосоціальної та психологічної допомоги, розроблення методичних рекомендацій щодо застосування діагностичних і методичних інструментів та формування бази даних матеріалів із урахуванням вікових, освітніх і психосоціальних особливостей здобувачів освіти.

Інтеграція психосоціальної та психологічної допомоги в освітній процес

Інтеграція психосоціальної та психологічної допомоги і соціально-емоційного навчання в освітній процес забезпечується шляхом:

розроблення і впровадження навчальних програм соціально-емоційного навчання та їх інтеграції в освітні програми закладів дошкільної та загальної середньої освіти;

методичного забезпечення педагогічних, науково-педагогічних працівників і організації підвищення їх кваліфікації з питань надання психосоціальної та психологічної допомоги, здійснення заходів із психологічної просвіти;

розвитку системи інформування та комунікації між учасниками освітнього процесу щодо діяльності психологічної служби з метою підвищення обізнаності про неї та підвищення рівня довіри до її працівників.

Фінансові механізми забезпечення надання психосоціальної та психологічної допомоги

Розвиток фінансових механізмів психологічного забезпечення освітнього процесу, зокрема із урахуванням принципу орієнтації на потреби здобувача освіти, може здійснюватися шляхом удосконалення нормативно-правового регулювання у сфері освіти, розроблення методичних підходів і типових моделей організації фінансування діяльності психологічної служби.

Реалізація цього завдання передбачає:

розроблення та апробацію організаційно-управлінських моделей функціонування психологічної служби на рівні закладів освіти, територіальних громад, регіональному та загальнодержавному рівні;

визначення переліку послуг із психологічного забезпечення освітнього процесу та підходів до моніторингу якості їх надання в межах повноважень МОН;

пілотування моделей цільового фінансування психологічного забезпечення освітнього процесу.

Механізм та етапи реалізації Концепції

Реалізація Концепції здійснюється у два етапи.

Перший етап (2026—2028 роки) передбачає:

розроблення та затвердження нормативно-правових актів, необхідних для розвитку психологічної служби, зокрема оновлення положення про психологічну службу, професійних стандартів працівників психологічної служби, порядків організації професійної підтримки (супервізії), переліку послуг із психологічного забезпечення освітнього процесу, а також переліку рекомендованих методик, що мають наукове підґрунтя та доведену ефективність;

розроблення та пілотування на рівні територіальних громад концептуальних моделей організації та фінансового забезпечення діяльності психологічної служби, включаючи апробацію механізмів організації надання психологічних послуг для закладів освіти, у яких відсутні працівники психологічної служби, а також пілотування алгоритмів перенаправлення здобувачів освіти, які потребують надання спеціалізованої психосоціальної та психологічної допомоги;

розроблення, тестування і запуск інформаційно-комунікаційної системи для працівників психологічної служби.

Другий етап (2029—2030 роки) передбачає:

проведення аналізу результатів пілотних проектів, внесення необхідних змін до законодавства;

поступове поширення та впровадження нових організаційно-управлінських моделей функціонування психологічної служби та механізмів фінансування на всі заклади освіти, зокрема розроблення та поширення комплексних методичних рекомендацій для засновників і керівників закладів та установ освіти.

Очікувані результати

Реалізація Концепції забезпечить системні зміни в роботі психологічної служби, надання її працівниками психосоціальної та психологічної допомоги учасникам освітнього процесу і дасть змогу досягти таких результатів:

виконання програми психологічної підтримки та профілактики, що сприяє формуванню безпечного освітнього середовища, зниженню рівня насильства, зменшенню проявів булінгу (цькування), а також підвищенню рівня володіння учасниками освітнього процесу навичками ненасильницької комунікації та конструктивного розв'язання конфліктів;

інтеграція навчальних програм соціально-емоційного навчання в освітні програми, що забезпечує розвиток у здобувачів освіти навичок саморегуляції, стресостійкості (резильєнтності) та ефективної соціальної взаємодії. Результативність підтверджується даними освітнього моніторингу;

врегулювання механізмів міжсекторної співпраці;

оновлення нормативного та професійного забезпечення діяльності психологічної служби;

оновлення та розроблення професійних стандартів працівників психологічної служби;

визначення обґрунтованих норм навантаження на працівників психологічної служби із урахуванням реальних потреб у наданні психосоціальної та психологічної допомоги учасникам освітнього процесу;

забезпечення функціонування системи супервізії (індивідуальної та групової) для працівників психологічної служби;

цифровізація діяльності психологічної служби;

запровадження інформаційної системи (електронний кабінет працівника психологічної служби), що забезпечує автоматизацію звітності і доступ до бібліотеки верифікованих діагностичних методик;

врегулювання вимог до організації діяльності психологічної служби, зокрема щодо наявності окремого обладнаного приміщення для забезпечення конфіденційності під час проведення консультацій;

розроблення та впровадження організаційно-управлінської моделі функціонування психологічної служби на рівні закладу освіти, територіальної громади, регіону та у системі освіти загалом;

удосконалення механізмів фінансового забезпечення.

Обсяг фінансових, матеріально-технічних, трудоу ресурсів

Реалізація Концепції здійснюється в межах видатків державного та місцевих бюджетів та інших джерел, не заборонених законодавством. Обсяг фінансових, матеріально-технічних і трудових ресурсів, необхідних для реалізації Концепції, визначається щороку із урахуванням можливостей державного і місцевих бюджетів, розміру міжнародної технічної допомоги.

У 2026 році фінансове забезпечення заходів з реалізації Концепції здійснюється виключно за рахунок коштів міжнародної технічної допомоги і грантових програм. Видатки державного та місцевих бюджетів здійснюються поетапно починаючи з 2027 року в межах наявного фінансового ресурсу. Функціонування державної установи “Український інститут розвитку освіти”, що на загальнодержавному рівні здійснює координацію функціонування психологічної служби, забезпечується в межах бюджетних асигнувань, передбачених МОН на відповідний рік, без залучення додаткових коштів.

Порядок проведення моніторингу, оцінки результатів реалізації Концепції та звітування

Забезпечення координації дій з реалізації Концепції, здійснення контролю за її реалізацією, проведення моніторингу, оцінки результатів реалізації Концепції здійснює МОН.

Моніторинг за реалізацією Концепції проводиться МОН шляхом щорічного збору та опрацювання інформації про стан її реалізації, поданої центральними органами виконавчої влади, установами та іншими виконавцями, залученими до виконання завдань і здійснення заходів з реалізації Концепції. Процес моніторингу включає визначення відповідальних виконавців для кожного заходу, встановлення показників досягнення результатів згідно з планом заходів з її реалізації, а також дотримання строків їх виконання.

За результатами проведення моніторингу передбачається підготовка та подання щороку Кабінетові Міністрів України звіту про стан реалізації Концепції, а також його розміщення на офіційному веб-сайті МОН.

До підготовки щорічного звіту про стан реалізації Концепції можуть бути залучені експерти, наукові установи, інші суб'єкти освітньої діяльності.

Оцінювання результатів реалізації Концепції здійснюється щороку МОН за показниками, визначеними у плані заходів з її реалізації.
